

Зотова Ірина Генадіївна,

заступник начальника центру - начальник наукового відділу досліджень та впровадження інноваційних технологій наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського;

Калітник Максим Сергійович, науковий

співробітник наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського;

Клюшин Володимир Васильович, офіцер

відділу спеціальної підготовки та методичного забезпечення наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

ВПЛИВ ТЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ НА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОБОРОННОМУ СЕКТОРІ: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Однією з основних міжнародно-політичних проблем - є корупція. Корупція - це використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Ця проблема відноситься і до оборонного сектору.

Політиками і вченими все більш наполегливо наголошується, що корупція у оборонному секторі не тільки має міжнародний вимір, але є й серйозною проблемою світової політики. Емпіричні дослідження доводять, що чоловіки та жінки по-різному сприймають проявами та наслідками корупції та демонструють різні настанови щодо протидії їй. Тому є доцільним просування тендерної рівності та розширення можливостей жінок в оборонному секторі.

Канада вперше залучила жінок до служби у збройних силах - у 1895-му році жінок почали приймати на військову службу в мирний час не тільки у структури забезпечення, а й у бойові частини, а прийнятий

у 1985-му році Закон про права людини сприяв тому, що жінкам стали доступними 75 % військових спеціальностей.

Не набагато спізнилась і **Велика Британія** - у 1917-1919-х роках у складі Британських Збройних сил були сформовані Жіночі королівські військово-повітряні сили, Королівський допоміжний корпус ВМС і Жіночий легіон секції автотранспорту чисельністю 100.000 осіб. У 1995-му році для жінок вперше була відкрита участь у бойових частинах. Щоправда, це стосувалося в основному допоміжних частин: артилерії, інженерних частин і бойових медиків. Зараз же, в рамках найбільшої реформи Королівських збройних сил, відбувається суттєве розширення прав жінок. Нові зміни торкнуться піхоти, Королівської морської піхоти, бронетанкових частин та Королівських ВПС, де раніше жінки не служили.

Починаючи [з жовтня 2018-го року для жінок у Британії відкриті всі військові спеціальності у всіх видах військ](#), включаючи підрозділи сил спецоперацій, такі як Спеціальна повітряна служба (SAS). Також були усунуті всі перешкоди для просування до найвищих військових звань і дозволено жінкам брати участь у бойових зіткненнях.

Тут варто зазначити, що до недавнього часу у світі були лише дві країни, в яких жінки були позбавлені будь-яких обмежень і проходили військову службу нарівні з чоловіками - це США і Австралія. В США у жовтні 2018-го року [жінка навіть очолила Командування сил армії США](#).

Ще одним прикладом участі жінок у розбудові збройних сил своєї країни є **Ізраїль**. Там жінки з самого початку заснування держави у 1948-му році були залучені до створення армії і сьогодні армія оборони Ізраїлю ЦАХАЛ на 35 % складається із жінок. Також вражає чисельність жінок серед офіцерського складу - 26 %.

Що стосується міжнародних об'єднань, то в НАТО з самого початку декларували політику рівних можливостей для чоловіків і жінок, у 1976-му році було утворено таку структуру як Комітет із питань жінок у збройних силах НАТО, який у 2009-му році було перейменовано на Комітет НАТО із тендерних питань.

В деяких країнах НАТО жінки займають навіть посаду міністра оборони, зокрема: Мімі Кодхелі (Албанія), Роберта Пінотті (Італія), Жанін Хенніс-Пласшерт (Нідерланди), Урсула фон дер Ляєн (Німеччина). Щоправда, всі вони є цивільними особами, а не військовими.

Середній показник кількості жінок у арміях НАТО складає 10,9 %, у ЗСУ він становить 10.6 %.

При цьому протягом останніх років вдалося зняти заборону на більш ніж 400 професій, які раніше вважались «небезпечними» для жінок. Також був розширений список військових професій і звань, які можуть обіймати жінки, бо, на початку війни ті з жінок хто воював, були змушені записуватися бухгалтерами чи поварями. Ще до недавнього часу як в ЗСУ, так і в інших військових формуваннях існувало «особливе» ставлення до жінки. Зокрема, законодавство

суттєво обмежувало залучення жінок до виконання певних завдань, їхню участь в бойових діях, можливість займати певні посади.

Великий прорив у цьому питанні стався 6 вересня 2018-го року, коли Верховна Рада прийняла «Закон про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях».

Закон надає особам обох статей рівні можливості щодо укладення контракту на проходження військової служби, визначивши, що жінки можуть укласти контракт на проходження військової служби до досягнення граничного віку перебування на військовій службі.

Показник залежності індексу сприйняття корупції (щорічний рейтинг країн світу за показником рівня корупції, за шкалою від 100 (немає корупції) до 0 (сильна корупція)) від індексу тендерної рівності (досягнення країни з точки зору рівня рівності прав чоловіків та жінок) показує, що у країнах у яких індекс гендерної рівності високий, корупція на низькому рівні. Це видно з показника сприйняття корупції CPI, який зі 100 можливих балів становить від 72 до 88, чого не можна нажаль сказати про ситуацію яка склалась на теперішній час в нашій країні.

| №п/п | Країна | Рейтинг країн за ІГР | Індекс гендерної рівності | Рейтинг країн за CPI | CPI |
|------|----------------|----------------------|---------------------------|----------------------|-----------|
| 1. | Данія | 1 | 0.040 | 1 | 88 |
| 2. | Нідерланди | 2 | 0.044 | 3 | 82 |
| 3. | Норвегія | 3 | 0.048 | 2 | 84 |
| 4. | Бельгія | 4 | 0.048 | 9 | 75 |
| 5. | Ісландія | 5 | 0.062 | 8 | 76 |
| 6. | Люксембург | 6 | 0.066 | 4 | 81 |
| 7. | Німеччина | 7 | 0.072 | 6 | 80 |
| 8. | Франція | 8 | 0.083 | 10 | 72 |
| 9. | Канада | 9 | 0.092 | 5 | 81 |
| 10. | Великобританія | 10 | 0.116 | 7 | 80 |
| 11. | Україна | 11 | 0.285 | 11 | 32 |

Аналіз впливу аспектів тендерної рівності на запобігання корупції показує, що ми знаходимося на початку шляху до тендерної рівності та перебуваємо на низькому рівні порівняно з країнами членами НАТО за показниками індексу тендерної рівності та індексу сприйняття корупції. Однак, не можна не відмітити бажання українського народу та влади рухатись у напрямку покращення.

Список використаних джерел

1. Агеева В. П. Основи теорії тендеру / В. П. Агеева, Л. К. Кобилянська, М. О. Скорик. иКБ: http://gender.at.Ua/_ld/1/186_osnovy_teorii_g.pdf . Назва з екрану.